

עקבי הצאן

גאולת מצרים וגאולת העתיד

הרב אלישע אבינר

מתוך ההגדה

אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדךשה בן זומא: שנאמר, למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, ימי חייך - הימים, כל ימי חייך - הלילות. ונחכמים אומרים: ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח.

ברכות יב, ב

תניא, אמר להם בן זומא לחכמים: וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח? והלא כבר נאמר: הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם! - אמרו לו: לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה, אלא שתהא שעבוד מלכויות עיקר, ויציאת מצרים טפל לו.

הקדמת "נצח ישראל" למהר"ל

כי מן המדרגה שקנו ישראל כשיצאו ממצרים קנו עוד מדריגה יותר עליונה, ואם לא שהוציאנו ממצרים, ולקח ישראל לו לעם, לא זכו לאותה מעלה עליונה שיקנו לעתיד, כי יציאת מצרים הוא סיבה בעצם אל הגאולה האחרונה.

אורות עמ' מד

הגאולה מוטבעת היא בטבע ישראל, היא חותם פנימי.

גבורות ה' פרק סא

יש מקשים מה הועיל לנו היציאה הרי אנו משועבדים בשאר מלכויות דמאי שנא מלכות מצרים משאר מלכויות. ודברי הבאי הם כי כאשר יצאו ישראל ממצרים קבלו הטוב בעצם עד שהיו ראויים בעצמם להיות בני חורין מצד מעלתם, וזאת המעלה

דף מקורות

עצמית לישראל שהם ראויים להיות בני חורין מצד עצם מעלתם, ודבר מקרי לא יבטל דבר עצמי כלל כי עדיין על ישראל המעלה הזאת שהם בני חורין בעצם עם השעבוד במקרה.

אורות ישראל ותחייתו, כח

הגאולה נמשכת היא והולכת. גאולת מצרים וגאולת העתיד השלמה היא פעולה אחת שאינה פוסקת, פעולת היד החזקה והזרוע הנטויה, אשר החלה במצרים והיא פועלת את פעולותיה בכל המסבות.

עולת ראייה, פסוקי דזמרה

אנכי ד' אלהיך המעלך מארץ מצרים, הרחב פיך ואמלאהו... והעלאה ממצרים... תמיד פועלת, פעולת עליה... ואין גבול לעליה, ואין קץ לרוממות השאיפה.

עולת ראייה, סדר תפילין

יציאת מצרים היתה מאורע כזה, שרק לפי מראית העין הגסה נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם ועבר, ונשאר בתור זכרון אדיר בתולדות ישראל, ובתולדה הכללית של האנושיות כולה. אבל באמת ע"י הכרה תוכית אנו באים לידי ידיעה, כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל... הזרע האלהית, אשר נחשפה במצרים לגאולתם של ישראל, היא היא נטויה ועומדת בהכנת המשכת פעולתה, באין הפסק...

מכילתא דפסחא, ז

ואכלתם אותו בחפזון כי בחיפזון יצאתם ממצרים... חפזון דמצרים... חפזון דישראל... חפזון שכינה... יכול אף לעתיד לבא יהא בחפזון? שנאמר: כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה' (ישעיה נב יב)

הקדמת אור חדש למהר"ל

כי הדבר שהוא בזמן היא הטבע ומנהגו של עולם שנעשה בזמן אבל דבר שהוא מן השם יתברך פעל זה נעשה בלא זמן נמשך

אורות התחיה, ג

המציאות אין לה כנפים מהירים כאלה אשר לחזיון.

דף מקורות

גבורות ה' פרק נא

וזוהו פי' הכתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת ממצרים כי מה שהיו יוצאים בחפזון בלי המשך זמן, מורה שיצאו במדריגה ובמעלה עליונה, והפעל שבא משם נעשה בלי זמן, לא כמו דברים הטבעיים שכל פעולתם בהמשך זמן אבל כאן היה גאולתם שלא בטבע ולכך היה בחפזון בלי זמן.

נצח ישראל פרק מז

כי מפני שהגאולה הראשונה לא היתה גאולה נצחית, שהרי לא היו נגאלים רק לשעה. וכך היה ענין הגאולה גם כן, דומה לאור הברק שנראה ברקיע לשעה, ומיד עובר. ולא היתה הגאולה הראשונה דבר תמידי קיים. ולפיכך היה יציאתם בחפזון גם כן, כי כל דבר שאינו קיים תמידי הוא עובר במהירות לשעה. אבל הגאולה האחרונה, שהוא גאולה נצחית מבלי שנוי כלל, רק תמיד קיים. ולכך לא יהיה לדבר זה חפזון.

גבורות ה' פרק ס

הגאולה להוציא אותם ממצרים היה בחוזק, כמו שכתוב בכל מקום אצל יציאת מצרים חוזק הפעולה (שמות י"ג) כי בחוזק יד הוציאנו ממצרים. וכל דבר שהוא פועל בחוזק פועל במהירות לפי חוזק פעולתו.

עולת ראייה - הגדה

הנסה אלהים וגו' ביד חזקה ובזרע נטויו'. נטית הזרוע מורה, שלא יצא עדיין אל הפועל כל הטוב אשר דבר ד' על ישראל, אמנם ניכר שזרעו נטויו' עלינו, ועוד יגמור הטוב אשר החל. אמנם אם ישראל היו צריכים לעלות משפלותם במצרים רק מעלה נהוגה ורגילה בעלית שלמות האדם, בפרטי אישים ובכללי עמים, לא הי' צריך לזה יד חזקה, כי עליה כזו הרי כל סדרי העולם מסייעים לה, אלא מפני שהי' צריך להעלותם במעלה רמה מאד, שלא כפי ההדרגה, והעולם הטבעי החיצוני אינו מסייע ועוד מנגד לה, לכן היה צריך יד חזקה. אבל השלמות ראוי שתהי' גם בערכי ההדרגות של בני אדם, והזרוע הנטויו' הולכת ומביאה את ההדרגות אל מרכז השלמות, אשר היד החזקה כוננה באותה שעה. ולכן גם שאר כל המצות מכוונות ליציאת מצרים.

שפת אמת פרשת בשלח

דבר אל בני ישראל וישבו כו'. י"ל טעם הענין שיצ"מ הי' נס שלא בהדרגה. והיא לשעה. ורצה הש"י שישאר גאולה זו בעצמות ישראל. וכן רצון הש"י תמיד מכל איש ישראל. לעת מצוא השעה. שאין לך אדם שאין לו שעה. ואז צריך לקבוע בלבו על אח"כ שידע להתנהג גם בעת ההסתר. ולכך צוה שיחזרו ויעלו מעצמותם. ולכך ויצעקו. ולכאורה מאחר שראו נפלאותיו שאין להם שיעור למה יראו. אך כי ידעו שעתה צריכין לגבור מעצמם. וז"ש שהיו נתונים בדיון שע"פ דין יגאלו עתה. והרי זכו

דף מקורות

ליגאל גם בדין. וכל מעשה הש"י לטובה כמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'. שהי' הרצון שיגאלו גם ע"פ דין. והי' מקודם בנס שיהי' הכנה על אחר כך שיהי' גם ע"פ דין כנ"ל. ואפשר ז"ש בני" טוב לנו עבוד כו'. פי' שחששו שלא יוכלו לגבור מעצמם...

דבר אל בני" וישבו. לאשר יצאו בני" בחפזון ממצרים והי' שלא בהדרגה. ואין זה דבר של קיימא. הוצרכו לשוב. והענין כמ"ש והחיות רצוא ושוב. ע"י המרצה מהתלהבות יותר מהכח. ע"ז צריך להיות מיד בחי' שוב. וע"ז יש לו קיום... ולעתיד שיהי' התיקון בשלימות כ' לא בחפזון תצאו כו'...

מאמרי הראיה "פסח מצרים ופסח לעתיד"

האופי של פסח מצרים הלא היה בחפזון, חפזון השכינה, חפזון דישראל וחפזון דמצרים, הכל נעשה במהירות בשטף, כזורק חץ מקשת. הנה קבוצת עבדי עולם, אשר כמעט שכחו לגמרי את גאון נפשם הפנימית ששכן בקרבם מכח מורשת אבות נשיאי אלוקים בתבל, הנה קמה בדחיפת יד עושה פלא, ונהיתה לעם גדול מלא עצמה, גבורת חיל ואצילות נפשית, אשר לא ראה העולם דוגמתם. והפלא הזה נעשה כדי להבדיל את העם הזה מכל המהומה החשיכה של כל עמי האליל אשר מלאו את הארץ, מכל עברי הישוב אז.

לעומת זה, הננו מתכוננים לגאולת העתיד, לגאולה אשר על דגלה חקוק אומר סלה: "כי לא בחפזון תצאו". בצעדים אטיים הננו הולכים אל מערכת הגאולה, ומטרתה איננה כעת אותה הבריחה מכל העולם כולו, כי במשך הזמן כבר הספקנו להאיר הרבה אופקים שהיו מלאי מחשך, הספיקה השפעתנו לזכר את העולם בהרבה מדריגות